

Tunabergs församling - församlingsinstruktion 2016

I arbetet med att ta fram församlingsinstruktionen för Tunabergs församling har en grupp bestående av kyrkoherde och medlemmar ut kyrkorådet arbetat tillsammans. För att få en bredd i materialet har en arbetsdag med församlingsmedlemmar ordnats. De fyra grundpelarna i församlingens arbete diskuterades.

Under arbetet med omvärldsanalysen har särskild vikt lagts vid att visa barnens situation. Vid olika tillfällen har barn i olika åldrar kunnat uttrycka sig kring de fyra grundpelarna. Barnens reflektioner och åsikter har tagits till vara i arbetet.

För att få en överblick över församlingens utgångsläge och framtid har en SWOT- analys gjorts.¹ Analysen är uppdelad i nutid och framtid för att underlätta för att använda matrisen i församlingens arbete framåt. Genom att göra kortare punkter av det som skrivits i församlingsinstruktionen går det att få en överblick. Utifrån överblickens prioriteringar görs på kortare och längre sikt i församlingens arbete dagliga arbete. SWOT- analysen blir ett verktyg och håller församlingsinstruktionen levande.

Historik och demografisk struktur

Tunabergs församling är en församling i Nyköpings kontrakt. Den ligger i Nyköpings kommun och är egen församling.

Tunabergs socken bildades i slutet på 1580-talet genom en utbrytning ur Tuna socken efter att först utbrutits från Tuna socken som kapellförsamling 1538. Till slutet av 1580-talet var Tunabergs socken i pastorat med Tuna församling som var moderförsamling. Därefter fram till 1626 utgjorde församlingen ett eget pastorat. Från 1626 till 1 maj 1920 var Tunaberg åter annexförsamling i pastoratet Tuna, Bergshammar och Tunaberg, för att sedan åter utgöra ett eget pastorat. Vid kommunreformen 1862 övergick socknens ansvar för de kyrkliga frågorna till Tunabergs församling och för de borgerliga frågorna till Tunabergs landskommun. Landskommunen uppgick 1971 i Nyköping kommun. Socknen utgör ett gammalt bergslag där man bröt koppar, järn, kobolt, mangan, bly och zink. Namnet betyder Tuna(sockens)bergslag.

Enligt traditionen är träkyrkan, som är Södermanlands enda träkyrka, uppförd år 1620. Stommen är liggande timmer som är knuttimrat. 1682 tillkom ett nytt vapenhus vid västra sidan. 1694 höjdes väggarna med tre stockvarv. Taket lades på igen och fick ny beläggning med spån. 1776 byggdes en korsarm mot norr till, och kallas för Nävekvvarnsläktaren.

Tunabergs församling har 1869 innevånare varav 1270 är medlemmar (68 %). Den röda träkyrkan ligger i Koppartorp mellan de två orterna Buskhyttan och Nävekvvarn. Förutom för att fira veckans huvudgudstjänst i kyrkan är det en populär kyrka för dop och vigsel. Många söker sig till Tunabergs kyrka från andra församlingar för just detta.

Församlingen består av tre tätbebyggda områden: Buskhyttan, Koppartorp och Nävekvvarn, samt tre stora områden vid Bråviken bebyggda med fritidshus, där en del av fritidshusen har gjorts om till permanentboende.

---

¹ SWOT står för **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats (styrkor, svagheter, möjligheter, hot)

Inom församlingens geografiska område finns flera olika livsåskådningar representerade. I församlingen finns ett asylboende samt ett hem för ensamkommande barn. Det har också flyttat familjer som fått uppehållstillstånd till församlingens område. I församlingen finns endast ett annat samfund representerat, friförsamlingen Nyckeln som har sin samlingsplats i Nävekvärn.

Åldersstruktur

Södermanland är ett av de län som totalt sett har en högre andel av befolkning över 55 år. På den rena landsbygden och i de små orterna är hela 40 % 55 år och äldre. I Nyköping är det ännu fler, vilket innebär ett kommande behov av service. Andelen i åldrarna 20-35 år är låg och allra lägst är andelen 25-29 åringar.

Vad gäller in- och utflyttning är det som i övriga landet att unga människor flyttar för att utbilda sig och flest 30-40 åringar och de över 55 som flyttar in. Många av de inflyttade bosätter sig permanent i sina fritidshus.

Under sommarmånaderna ökar befolkningen då många har sommarstugor i församlingen.

I Tunabergs församling har andelen barn och ungdomar varit stadigt medan antalet från 65 år och uppåt har ökat.

Sysselsättning

Inga större arbetsgivare finns i området. Arbetstillfällena finns inom småföretag och mindre firmor, hemtjänsten, Coop nära, Tunabergs församling, gårdar med jord och skogsbruk och ett fåtal personer är sysselsatta inom fiskerinäringen. År 2010 lades Nävekvärns bruk ned efter 400 år av verksamhet som präglade bygden.

Generellt går att se att det finns ett ökande antal entreprenörer på landsbygden, där kvinnor främst startar företag.

I Nyköpings kommun ligger siffran för förvärvsfrekvens (andel av befolkningen 20-64 år som förvärvsarbetade någon gång under året) på ca 80 %. Resterande är bland annat arbetslösa (ca 8 %), förtidspensionerade (ca 6 %) och långtidssjukskrivna (0.6 %), dessa siffror kan ligga högre för landsbygden.

Inkomst

Ett rimligt antagande utifrån SCB:s siffror är en medelinkomst runt 20 000 sek brutto i månaden per person för en församling på landsbygden.

Utbildning

Utbildningsnivån bland unga såväl som äldre boende på landsbygden är låg, vilket också har gjort att unga människor har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Statistik från SCB visar att 49 % av befolkningen i Sörmlands län har gymnasial utbildning och 28 % eftergymnasial. Undersökningar visar att dessa siffror generellt ligger lägre på landsbygden. Återigen kan det tolkas som att det även gäller Tunabergsförsamling då det är en utpräglad landsbygdsförsamling.

Barns, ungas och äldres situation

När det gäller levnadsvanor skiljer sig inte resultaten från övriga länet utom i några fall. Andelen ungdomar som är med i en idrottsförening, känner sig trygga i sin hemmiljö och som trivs bra i skolan är något högre än i övriga länet.

Generella siffror visar att Sörmlands län har högre ohälsotal än riket och dessutom är ohälsotalet tre gånger större på landsbygden än i städerna. Något som alltså borde gälla för Tunabergsförsamling som är en utpräglad landsbygdsförsamling.

Vidare skiljer sig Nyköping också när det gäller hög stressnivå och högre andel som provat droger. Undersökningen är gjord av landstinget och har vänt sig till ungdomar i årskurs 5, 7 och 9 och årskurs 2 på gymnasiet.

Vård, skola, omsorg

För äldre som behöver omsorg finns hemtjänst. Hemtjänsten servar drygt 40 patienter inom församlingens område. Kommunen har anvisningsrätt på lägenheterna i före detta Tunabergsgården som ägs av Nyköpings Hem, dessa lägenheter kan man ansöka om att få bo i. Det är inget serviceboende utan man bor hemma med hemtjänst.² Distriktsköterska finns någon gång i veckan i Nävekvarn. Andra vårdinrättningar såsom primärvård och sjukhus finns i angränsande område, likaså kriminalvård.

Det finns två skolor i Tunaberg. I Buskhyttan finns skola från förskoleklass till årskurs tre, årskurs fyra till sex erbjuds sedan eleverna skolgång i Nävekvarns skola dit de åker Taxi. I Nävekvarn finns skola från förskoleklass till årskurs sex.

I Nävekvarns skola (förskoleklass till årskurs sex) går ca 80 elever, i Buskhyttans skola (förskoleklass till årskurs tre) går ca 40 elever. Skola för högre årskurser finns i Nyköping.

I Nävekvarn finns Bråvikens förskola med ca 35 barn, i Buskhyttan finns Buskhyttans förskola med knappt 30 barn och Förskolan Buskis med 20 barn. Fritids finns vid de båda skolorna.

I Nävekvarn finns fritidsgården Hyttan för barn från åk 6 som har öppet två kvällar i veckan. Musikverksamhet för instrument och sång i grupp och enskilt i regi av Tunabergsförsamling. En bokbuss från Nyköpings bibliotek kommer varannan vecka till huvud orterna.

Flera HVB- boenden finns inom församlingens område varav ett för ensamkommande flyktingbarn. Dessutom finns familjehem för ensamkommande flyktingbarn.

Räddningsvård och sjöräddning

Ett lokalt räddningsvård för Tunabergshalvön som till största del bygger på en frivilligkår finns i Nävekvarn. Sjøräddning finns närmast i Arkösund.

Föreningsliv

I Tunabergsbygden finns bland andra följande föreningar:

---

² omsorgsenheten Nyköpings kommun

- Tunabergs hembygdsförening
- Pensionärernas riksförbund (PRO) och SPF i Buskhyttan och Nävekvärn
- Föreningen Sörmlandsleden, med en vandringsled som passerar Tunabergs kyrka
- Föreningen utveckling Nävekvärn (FUNC)
- Nävekvärns båtklubb
- sportfiskeförening
- Nävekvärns gymnastik- och idrottsförening (NGIF)
- Buskhyttans sportklubb (BSK)
- förening för hantverk i hamnen i Nävekvärn
- Idégruppen Nävekvärn

Kyrkans tradition

Av tradition har Tunabergs församling under en lång följd av år haft en högkyrklig prägel. Församlingens kyrkoherdar har tjänstgjort i långa perioder och bott i församlingen. Fram till 2006 hade församlingen en egen prästgård där det hölls samlingar, dop och andra förrättningar.

Under de senaste tio åren har vi periodvis drabbats av sjukskrivningar och vikarier på kyrkoherdetjänsten vilket självklart har påverkat kontinuiteten i församningslivet. Sedan hösten 2013 har vi på nytt en fast kyrkoherde men som nu bor utanför församlingen.

Församlingshemmet som ligger invid kyrkan är ett nav i församlingens liv. Där har kyrkoherden, församlingens kanslist och kantorn sina arbetsrum och där träffas dagligen de som är anställda i församlingen. Församlingshemmet är också en levande samlingsplats för barn- och musikverksamheten och där hålls alla möten i kyrkoråd och kyrkofullmäktige. Församlingshemmet lånas ibland ut för privata tillställningar.

Den stämning som nu råder i Tunabergs församling är långt ifrån högkyrklig. Musiklivet är mycket aktivt med barn- och vuxenkör och instrumentala grupper. Musikanterna deltar ofta i gudstjänsterna. Bland annat genom detta har församlingen fått en central roll i traktens och människornas liv. Församlingen har också ett nära samarbete med Hembygdsföreningen. Verksamheten bland barn har vuxit under senare år. I församlingens barnverksamhet deltar också många unga föräldrar. Trots det har ungdomskonfirmandverksamheten tunnats ut, troligen delvis en följd av att eleverna när de lämnar mellanstadiet flyttar till skolor i Nyköping. Det riskerar bli en förlorad generation i församlingen.

När några församlingsbor intervjuats uttrycker de tacksamhet över att ha fått vara en del av församlingen vilket har gett glädje och kraft i livets olika skeden. Särskilt stor betydelse har musiklivet haft under senare år. Någon säger att det har blivit tätare mellan kyrkobesöken än under den tid då det fanns småbarn hemma. Egna upplevelser av barnkör och barntimmar minns man som roliga. De upplever glädje i att barn- och musikverksamheten har vuxit men undrar ibland över musikvalet, om allt hör hemma i kyrkan. Högtider och familjegudstjänster lockar många besökare. Alla är överens om att bästa tiden för söndagsgudstjänst är förmiddag eller kväll. Under den mörka perioden passar förmiddag bäst. Någon annan talar om hur viktigt det är att sprida informationen att kyrkan också är ett tillfälle till mänsklig gemenskap.

Samverkan

Tunabergs församling samverkar med Nyköpings församling genom att köpa tjänster när det gäller ekonomi, löner och genom att Nyköpings församling köper 20 % av kyrkoherdens tjänst till tjänstgöring på fängelset. Nyköpings församling avdelar präster till att tjänstgöra vid kyrkoherdens ordinarie ledighet samt vid semestrar. Vi samverkar också med Nyköping när det gäller inköp av blommor till kyrkogården, annonsering och inköp till konfirmandläsning. Samtal förs med övriga församlingar i kontraktet att utöka samarbetet också när det gäller diakoni, då Tunabergs församling inte har möjlighet att ha en egen diakon anställd.

Mission

Se jag vill bära ditt budskap Herre, av hjärtat sjunga ditt lov och pris

Vi är som kyrka, församling och enskilda kristna sända av Gud för att Guds rike ska få växa där mission ytterst sett är Guds mission. Kyrkan och vår församling existerar inte för sin egen skull utan för Guds skull och en tanke församlingen har är att mission går från människa till människa, där varje individ är lika viktig i länken mellan Gud och människa.

I Tunabergs församling är det ideella arbetet en stor tillgång. Det personliga engagemanget syns i att vi har ideella vaktmästare vid våra Gudstjänster och många som bidrar med att baka fikabröd och servera kaffe.

Mission av Guds rike kan vara geografiskt men likväl en inre resa för den enskilda människan, det är också att ta hand om Guds skapelse genom att värna om jorden ekonomiskt, ekologiskt och på ett etiskt sätt. Vår internationella grupp tar hem rättvisemärkta produkter för försäljning, ansvarar för insamlingar till exempelvis världens barn och deltar i samlingar för olika internationella grupper inom kontraktet.

På nära håll sker mission i de verksamheter vi har i församlingen, mission sker i Gudstjänst, undervisning och diakoni genom människors möten med varandra, det sker också genom sociala medier, hemsida och kyrkblad. Varje nyinflyttad kyrkotillhörig får ett välkomstbrev med information om församlingen och vår verksamhet.

*"Jesus sa: Vad vill du
att jag ska göra för
dig?" Luk 18:41*

Undervisning

Gud låt oss känna din Andes ledning, så att vi vet att din väg vi går

Mycket av undervisningen sker informellt i samband med andra delar kring gudstjänsten. Inga särskilda planerade tillfällen för diskussion eller reflektion finns för vuxna. För miniorerna finns planerad undervisning genom berättelser från bibeln och Jesu liv. De praktiska bestyren inför gudstjänsten är den vanligaste inlärningsmiljön. Inom musikverksamheten sker inläring av texter och dess plats i liturgin. Reflektion kring musik och text sker inte medvetet men kan medverka till individens livslärande.

Undervisning genom predikan finns för de grupper som deltar under gudstjänsten, till exempel musikgrupper och barngrupper. För de som deltar vid kyrkkaffet finns ytterligare tillfällen för undervisning genom samtal och delaktighet. För äldre anordnas gemenskapsträffar inom ramen för de diakonala mötesplatserna.

Ingen konfirmation i grupp med ungdomar har skett i församlingens regi sedan 2013. Några av församlingens unga har valt konfirmation utanför församlingen. När konfirmandverksamhet finns sker den enligt riktlinjerna för svenska kyrkans konfirmandarbete.

Då vi har svårt att samla ungdomar till traditionell konfirmandundervisning, finns det tankar om att börja före 14 års ålder för att ha fångat upp ungdomarna innan de försvinner in till Nyköping på högstadiet. Vi undersöker olika lösningar för att göra övergången mellan barnverksamhet och konfirmationsundervisning lättare.

Ett arbete med Juniorer har startats med visionen att kunna ta upp konfirmandundervisningen igen. Juniorerna är för barn och unga i åldern tio till tretton år. Verksamhet utgår från skapelsen och evolutionsteorin. Vi äter kvällsmat tillsammans och är sedan ofta ute i naturen. Vi plockar bär, svamp, kvistar och tar reda på fakta och tillreder det vi kan. Vi syltar, saftar, planterar och skördar. Efteråt reflekterar vi över det vi gjort och skriver, ritar eller malar.

Diakoni

Gud låt ditt ord i mitt liv få råda, att andra där din kärlek kan se

”Diakoni är det sociala arbetet inom svenska kyrkan. Det är kyrkans uppdrag att möta människor i utsatta livssituationer med respekt, delaktighet och ömsesidig solidaritet.”

Församlingen har utmaningar i det diakonala uppdraget med en åldrande befolkning och som i och med livet på landsbygden riskerar att leva ett än mer isolerat liv. Här finns en stor utmaning för församlingen att räkna till.

Vidare verkar församlingen i en kontext där utbildningsnivån är relativt låg. Detta kan kräva extra insatser för socialt stöd.

Församlingens diakonala förhållningssätt syns genom prioriteringen att bryta ensamheten. För att underlätta för de som inte har bil, men som skulle vilja komma till gudstjänst eller annan verksamhet försöker vi hjälpa till med skjuts, eller betala färdtjänst.

*”Allt vad du vill att
andra ska göra för dig
ska du också göra för
dem.” Matt 7:12*

Församlingen vill ta hand om de som behöver och gör detta idag genom gemenskapsträffar för äldre, samtal med de som önskar och en diakonikassa som kan bistå med medel till de som behöver.

De födelsedagskalas som ordnas en gång i halvåret för de som fyllt femårsintervall från och med 75 år är en annan aktivitet för att skapa gemenskap med någon som annars kanske skulle vara i utanförskap. Liknande arrangemang finns med gemenskapens jul. Gemensamt för de olika aktiviteterna är att verka för att bryta ensamheten och skapa en större gemenskap.

*”Nu är ingen längre jude
eller grek, slav eller fri.
Alla är ni ett i Kristus.”
Gal. 4:28*

Information om den diakonala verksamheten som gemenskapsträffar och möjligheten till samtal sker i samband med begravningar.

Det diakonala arbetet för barn syns då deltagande i Miniorerna och Juniorerna underlättas så att alla barn som vill kan delta utan oro för praktiska lösningar eller finansiering av aktiviteter. Detta för att motverka utanförskap.

Ju fler barn och unga som väljer att dela gemenskapen i församlingen, desto större chans att vara en livskraftig och meningsfull kyrka. Vi har en funktion att fylla i unga människors liv.

Genom personal och frivilliga vill vi fortsatt bidra till att bryta ensamheten genom att underlätta för att ta sig till gemenskapen i våra aktiviteter.

Gudstjänst

Med glädje vill jag ditt ord förkunna

Församlingen firar huvudgudstjänst varje söndag i form av högmässa, söndagsmässa, familjemässa, familjegudstjänst och söndagsgudstjänst. Kristi Himmelfärdsdag firas söndagsgudstjänst (Gökotta) på Skäret i Näve kvarn, midsommardagen firas söndagsgudstjänst i Svalbergsgården i Näve kvarn och under juli och augusti månad firas sammanlagt tre söndagsgudstjänster på annan plats än i kyrkan (friluftsgudstjänster). Dessa totalt fem tillfällen är en sedan länge en rotad tradition i församlingen och på så sätt når vi många församlingsbor.

Våra gudstjänster har ofta musikaliska inslag från de olika kör- och musikgrupperna som finns i församlingen, vilket gör att det är en församling med ett rikt musikliv. Musiken gör också att de deltagande tar med sig anhängare till gudstjänsterna, vilket är positivt, då de kan bli nya besökare i våra gudstjänster. De musikaliska inslagen leds av församlingens kantor.

Tunabergs kyrka är också en mycket populär förrättningskyrka med många dop och vigslar av personer från andra församlingar.

Gudstjänsterna planeras och genomförs utan att göra avkall på den liturgiska medvetenheten. Kyrkoårets karaktär understryks och gudstjänstens former följs. Samtidigt arbetar vi för att alla som vill ska få delta utifrån sin förmåga. Gudstjänsterna förbereds, så långt det är möjligt, tillsammans med de som ska delta. Vi strävar efter att de som vill får pröva att vara kyrkvårdar, att läsa texter, ta upp kollekt och hjälpa till vid distribution av nattvarden. Barnen är aktiva i familjegudstjänsterna och mässorna med bön, kollektupptagning, textläsning och dukande av nattvarden. Vi eftersträvar att språket ska vara enkelt att förstå så att predikan talar till alla deltagare, barn som vuxna. Ingen ska behöva känna sig obekvämt för att man är rädd att göra fel.

Sedan årsskiftet 2016 har vi ideella vaktmästare under helgerna. Det skapar en större förståelse och medvetenhet för våra gudstjänster. Vi önskar att vara en plats för gemenskap där många känner sig behövda och välkomna.

